

бознателния гражданинъ и селянинъ да може да подири духовна храна въ четене. А отъ съществуващитѣ читалища само единъ незначителенъ брой отговарятъ на името си. Въ повече мѣста тѣ сж се изродили или въ свѣрталища за политиканствуване и единственото имъ четиво сж нѣколко вестници, или въ обикновени кафенета и кръчми.

Не можемъ да се утешаваме за това плачевно състояние на нашитѣ читалища съ широкото развитие на учебното дѣло следъ освобождението. Училището има за задача да подготви поколѣннията за образованостъ, а последната се постига чрезъ самоусъвършенствуване, чрезъ черпене познания отъ литературата. Читалищата, библиотекитѣ, частни и обществени, сж мѣстата за усъвършенствуване въ знанията. Не се достига истинска образованостъ само съ уроцитѣ въ училищата и съ учебници. Страна, въ която вънъ отъ училищата нѣма огнища за прѣскане на просвѣта и за самообразование, — а такива сж предимно публичнитѣ читалища, — не може да претендира, че е направила всичко за своето образование, колкото и да е голѣмъ броя на училищата ѝ. И когато се хвалимъ съ нашитѣ многобройни прогимназии и гимназии и съ процента на грамотността въ народа, забравяме, че нѣмаме освенъ двестри шо-годе уредени държавни библиотеки въ цѣлата страна! Отъ где ще черпи тоя народъ знания, солидна образованостъ, при такава оскуждностъ на хранилища за книги, източници за знания?

Плачевното състояние на нашитѣ читалища, гдето ги имаме, и все по-вялата имъ роля като просвѣтителни институти, се дължатъ главно на бедността имъ въ книги. Има читалища, които не броятъ повече отъ нѣколко десетки томове стари, не интересни издания. Какъ искате съ това съкровище тѣ да привличатъ читатели и да възбуждатъ любознателностъ! Съ никакви нови издания не се обогатяватъ библиотекитѣ имъ. Не се купуватъ не само книги на чужди езици, а и новоизлѣзлитѣ български книги не се доставятъ. Даже най-хубави съчинения, които повдигатъ шумъ въ печата, не се доставятъ, освенъ отъ твърде ограничено число читалища. Ние знаемъ много хубави български литературни и научни произведения, които липсватъ въ повече отъ провинциалнитѣ читалища.

Законопроектътъ за читалищата, който правителството се готви да внесе въ Народното събрание, ще постигне високопохвалната си цель, ако е продиктуванъ отъ съзнанието, че и тукъ, както и въ много други области, държавата трѣбва да дойде на помощъ на частната инициатива съ материални сръдства. Спороветѣ, които сж станали онзи день въ събранието, свикано отъ настоятелството на Съюза на читалищата върху въпроса, държавата да вземе ли участие въ издръжката на читалищата, или тя да сѣ остави на частната инициатива, ни очудватъ при нашата българска действителностъ. Нека се не лъжемъ, безъ материална помощъ на държавата Законътъ за читалищата нѣма да измѣни въ нищо тѣхното положение. Ако искаме тия важни за просвѣщението на народа институции да играятъ съ полза своята роля, трѣбва малко жертви да се направятъ. Тия жертви нѣма нужда да бждатъ голѣми. Ние мислимъ, че съ нѣколко милиона въ бюджета ще се постигне най-важното — поставянето на читалищата въ положение да се снабдятъ поне съ най-добритѣ списания и книги. Тия жертви ще бждатъ оправдани и съ една отъ косвениитѣ и отъ най-голѣмитѣ цели, които ще се постигнатъ чрезъ издигането на читалищата до истинската имъ роля. Тя е поощрението на нашата книжнина. Когато нѣколко хиляди читалища ще бждатъ въ състояние да си доставятъ най-хубавитѣ български книги, нашитѣ книжовници ще могатъ да разчитатъ на единъ обезпеченъ пазаръ за трудоветѣ си и ще се предадатъ съ повече ревностъ на работа.